

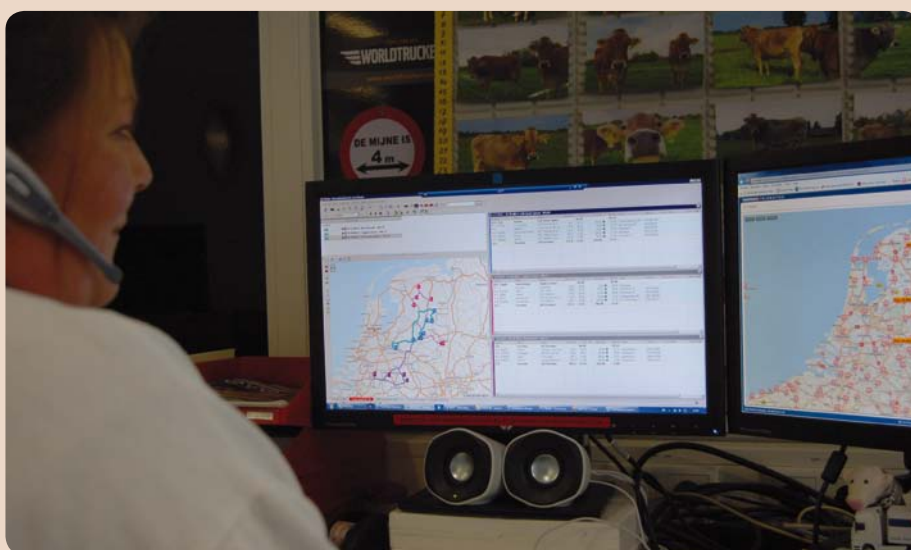
Pathologisch onderzoek van begin tot eind

Van dood

Een paar dagen geleden stond er nog een lam onder te drinken, en nu ligt de Zwartbles van Henry Kruid ineens dood in de wei. Hoe dat zo is gekomen is de schapenhouder een raadsel. Daarom laat hij het ophalen voor sectie bij GD. Wat daarna gebeurt, van aanmelding tot diagnose, leest en ziet u hier.

Donderdagavond, 18.15 uur Aanmelden

Anne-Marie Boerkamp, logistiek planner bij GD, luistert het bandje af met aanmeldingen voor sectie. Een van de berichten is van Henry Kruid, hobbyschapenhouder uit Hijken. Hij heeft zijn schaap diezelfde dag plotseling dood in de wei gevonden. Of GD het dier kan ophalen voor sectie. Het adres dat hij doorgeeft lijkt alleen niet te kloppen. Anne-Marie belt met Henry, het adres blijkt van de schuur van zijn bedrijf, waar hij het dier zolang 'be-waart'. Henry heeft het dier voor 22.00 uur aangemeld, dus Anne-Marie zet het adres in Hijken in de route van chauffeur Tjapko Lensen voor de volgende dag.

Vrijdagochtend, 6.04 uur Vertrek bij GD

Tjapko vertrekt met de vrachtwagen van GD naar Beilen. Inmiddels heeft hij er al drie andere adressen bij gekregen. "Ik ben soms zelf ook wel nieuwsgierig naar de diagnose. Ik heb twintig jaar op een boerderij gewerkt, en je hebt soms wel een idee als de boer het probleem uitlegt." Het ophalen doet hij met plezier, maar het kan ook weleens gevaarlijk zijn, legt hij uit. "Veel mensen weten niet dat we het aan de rand van het erf moeten ophalen. Maar dat betekent ook dat we soms in de berm van de doorgaande weg moeten parkeren. Daar rijden ze 80, dus dat kan best gevaarlijk zijn."

tot diagnose

Vrijdagochtend, 8.05 uur Aankomst bij de veehouder

De vrachtwagen parkeert achteruit bij de erfgras van Henry Kruid. Tjapko kleedt zich om bij de zogenaamde 'schone ruimte' van zijn vrachtwagen. Daar pakt hij een nieuw overall, schone laarzen en nieuwe handschoenen. Terwijl hij zich omkleedt, vraagt hij Henry om alvast het formulier in te vullen. De hobbyhouder weet niet wat er aan de hand is met zijn schaap. "Ineens was de ooi dood, ik heb niets afwijkends gezien. Twee dagen geleden stond er nog een lam onder te drinken, en vervolgens lag het dier ineens dood in de wei." Het is het vierde dier dat dit jaar plotseling sterft. "De veearts zei dat ik maar eens sectie moest laten doen. Dat kost nu één keer een klein beetje geld, maar kan me veel geld besparen. Een dood schaap kost namelijk nog veel meer."

Vrijdagochtend, 8.31 uur Het schaap wordt ingeladen

Met een kruiwagen komt Henry aanlopen met het schaap, een Zwartbles. Het dier is nog nat van het water waarin het heeft gelegen", vertelt Henry. "Dan blijft het langer goed." Hij wijst nog eens op de uier: "Je ziet er niks aan". Het dier krijgt een identificatienummer zodat bij GD meteen duidelijk is welk dier bij welk inzendformulier hoort. Voordat Henry het dier erin kan leggen, zet Tjapko een sproeier aan om de vrachtwagen te ontsmetten. Dan mag het dier erin. Tjapko vertelt dat de gootjes aan de binnenkant van de laadruimte uitkomen op een reservoir dat bij GD wordt geleegd. Als er dan bloed of ander vocht lekt, dan komt het in het reservoir en niet op de grond van de veehouder of de openbare weg.

Zelf insturen?

Soms gebeurt het dat een dier sterft zonder duidelijke reden, zoals bij Henry Kruid. Als u de doodsoorzaak wilt weten, dan kan sectie uitkomst bieden. Wanneer u het dier voor 22.00 uur aanmeldt, ligt het de volgende dag op onze sectietafel. Aanmelden kan 24 uur per dag, dus ook 's avonds en in het weekend, via telefoonnummer 0900-20 200 12. Pathologisch onderzoek kost 88,60 euro per dier, inclusief het afvoeren van het kadaver naar Rendac.

Vrijdagochtend, 8.39 uur Tjapko controleert het inzendformulier

De klep gaat dicht. Tjapko kan zijn overal nu weer uittrekken bij de 'vuile ruimte', aan de andere kant van de vrachtwagen. Daar doet hij zijn overal en handschoenen in een prullenbak. Hij kijkt nog even naar het inzendformulier om te zien of alles erop staat. Henry zegt dat het dier toch wel heel slap was, en volgens een kennis kan dat duiden op een vergiftiging. "Dat kan je er nog op zetten", zegt Tjapko. Maar Henry vindt het goed zo. Op het inzendformulier staat nu dat het schaap 'plotseling dood' was. Tjapko ontsmet zijn banden via een drukknop in de cabine en gaat verder naar het volgende adres.

Vrijdagmiddag, 13.12 uur Terug bij GD

GD-patholoog Reinie Dijkman is net terug van de lunch als Tjapko binnen komt rijden met de dieren die hij die ochtend heeft opgehaald, waaronder de Zwartbles van Henry. In de sectiezaal liggen al enkele dieren, die de sectiezaalmedewerkers hebben opgesneden. Het eerste wat opvalt is de lucht, het kan behoorlijk stinken in de sectiezaal. "Als je hier morgen weer zou komen, zou het al heel anders ruiken", zegt Reinie. Nu moeten we het ermee doen. Tjapko geeft eerst de inzendformulieren af zodat de dieren ingeschreven kunnen worden. Daarvoor worden de identificatienummers en de gegevens op het inzendformulier nog een keer gecontroleerd. Dat moet heel precies, want de uiteindelijke uitslag van de Zwartbles moet wel naar Henry in Hijken.

Vrijdagmiddag, 13.35 uur Diagnose

Als Reinie een eerste blik werpt op het schaap, dat net is opengemaakt, zegt ze dat het wel erg bleek ziet. Uit de vloeistof in de lebmaag haalt ze vervolgens hele kleine spiraalvormige 'haartjes': het zijn rode lebmaagwormen. Of ze al iets kan zien? "Ik heb al een diagnose. Het dier heeft haemonchose: een ziekte die veroorzaakt wordt door de rode lebmaagworm." Ze wijst naar het deel onder de vacht: "Hier bij de nek is het dik door oedeem en het lekt vocht. Verder zie je dat alle organen wat bleek zien, dat komt door bloedarmoede. Dat is een duidelijk teken van haemonchose." De dikke hals en kop is bij schapen soms lastig te zien, zegt ze. "Omdat de vacht wat dikker is. Je ziet het niet goed als je er niet op bedacht bent." Ze ziet ook in de darmen veel vocht. De patholoog 'knijpt' er een stukje uit en legt het apart. "Dat wil ik nog even laten uitzoeken." Vervolgens somt ze haar bevindingen op, terwijl ze met haar vingers en een mes door het schapenlichaam gaat. Sandra, servicemedewerker in het lab, typt alles in een computer. Dit komt, na goed overleg, op de deelluitslag te staan.

Maandagmiddag, 17.21 uur De einduitslag

Na afronding van het onderzoek op de darmen is de einduitslag bekend: het blijft haemonchose. Vrijdagmiddag kreeg Henry al de deelluitslag met dezelfde diagnose. "Binnen vijf minuten was ik bij de veearts om wormmiddelen te halen. Schapen hebben altijd wel wat wormen, maar ik had niet verwacht dat het er zo veel waren." Henry gaat meteen alle schapen behandelen. Hij is blij dat hij het onderzoek heeft laten uitvoeren. "Nu kan ik er meteen wat mee doen. We ontwormden al wel, maar nu ga ik het nog grondiger aanpakken door een goed beweidingsschema op te zetten en vaker mestonderzoek uit te laten voeren."

